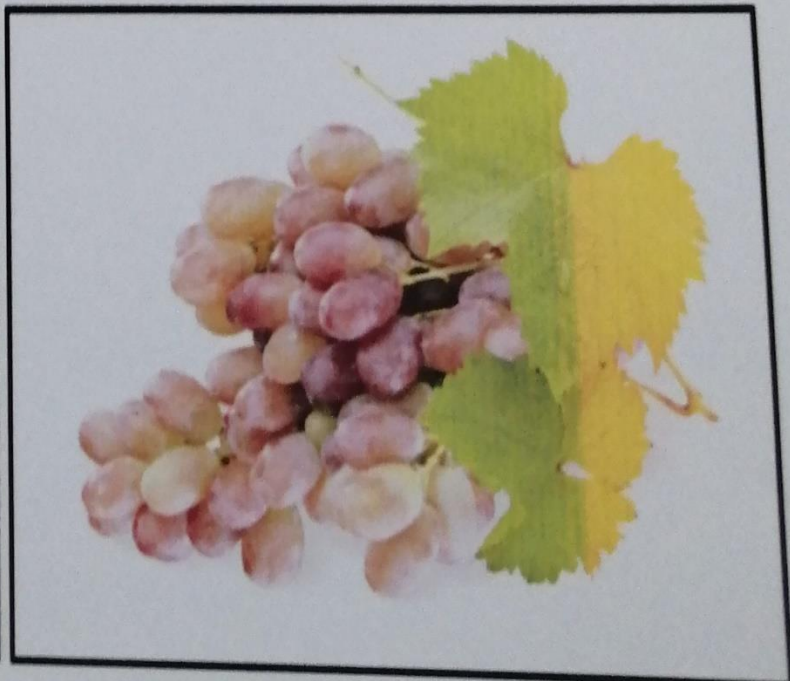

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
«TOSHKENT IRRIGATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI
MEXANIZATSIYALASH MUHANDISLARI INSTITUTI» MTU**

ISAEV S.X., JUMANOV A.N.

**TOG' OLDI MINTAQALARIDA
UZUMNI YETISHTIRISHDA
SUVDAN SAMARALI FOYDALANISH**

Ushbu monografiya "Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muxandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti tomonidan Qashqadaryo viloyati Yakkabog' tumani sharoitida uzumni yetishtirish ilmiy asoslangan sug'orish tartibini aniqlashda suv tanqisligini yumshatish bo'yicha olib borilgan dala-tajriba ishlari natijalari asosida tayyorlangan.

Viloyatning turli tuproq sharoiti uchun "Qora Kishmish", "Po'shti Toyfi" navlari boshqa turdagi uzumzorlarni yetishtirish, xashoratga qarshi kurash va sug'orish tartibi to'g'risida ma'lumotlar hamda tajriba dalalaridan olingan natijalar bayon tilgan bo'lib, fermerlarga aniq tavsiyalar ishlab chiqilgan va taqdim qilingan.

Ushbu monografiya suv xo'jaligi sohasidagi injener-texnik xodimlar, soha bo'yicha ilmiy faoliyat olib borayotgan mustaqil izlanuvchilar hamda suv iste'molchilari uyushmalari va fermer xo'jaliklarining mutaxassislari uchun mo'ljallangan.

Ushbu monografiya Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muxandislari institutining IlmiyKengashining 2022 yil 28 aprel, 8-sonli yig'ilishida ko'rib chiqilgan va chop etishga tavsiya etilgan.

- Mualliflar:** **Isaev Sabirjan Xusanbaevich** – "TIQXMMI" MTU "Irrigatsiya va melioratsiya" kafedrası professori, q/x.f.d.
Jumanov Azamat Norbo'taevich – "TIQXMMI" MTU "Geodeziya va Geoinformatika" kafedrası assistenti.
- Taqrizchilar:** **B.Sh.Matyakubov** - "TIQXMMI" MTU "Irrigatsiya va melioratsiya" kafedrası professori, q.x.f.d.
Yu.R.Ashirov - ToshDAU Dehqonchilik va melioratsiya kafedrası katta o'qituvchisi, q.x.f.f.d.

MUNDARIJA

	KIRISH.....	3
1-Bob.	SUG'ORISH TIZIMINI QULLASH SHAROITLARI.....	5
1.1.	Uzumzor maydonini tayyorlash va tuproqqa ishlov berish.....	5
1.2.	Sug'orish tizimini shakllantirish.....	8
1.3.	Tomchilatib sug'orish tizimini qullash sharoitlari.....	12
1.4.	O'g'itlash.....	14
2-Bob.	KO'CHATNI EKISH VA PARVARISHLASH.....	18
2.1.	Uzum ko'chatlari ekish.....	18
2.2.	Uzumzorni parvarish qilish.....	19
2.3.	Uzum o'tqazish sxemasi.....	20
3-BOB.	UZUMZORLARNI ZARARKUNANDA VA KASALLIKLARDAN HIMOYA QILISH.....	25
3.1.	Kasallikning oldini olish va himoya qilish choralari.....	26
3.2.	Uzumzorlarni qayta tiklash.....	28
3.3.	Hosilni yig'ishtirish va tashish.....	28
3.4.	Maxsulot sifat ko'rsatkichlariga ta'siri.....	28
4-BOB.	TADQIQOT NATIJALARI.....	36
4.1.	Tajriba dalasi tuprog'ining morfologik tavsifi, mexanik tarkibi.....	36
4.2.	Tajriba dalasida sug'orish usullari va tartiblari bo'yicha tuproqdagi oziqa moddalarining o'zgarishi.....	38
4.3.	Tajriba dalasida sug'orish usullari va tartiblari bo'yicha tuproqning namlanish maydoni, chuqurligi va hajm massasi.....	41
4.4.	Tajriba dalasida tuproqning cheklangan dala nam sig'imi.....	43
4.5.	Tajriba dalasidagi tuproqning suv o'tkazuvchanligi.....	44
4.6.	Tajriba maydonida sug'orish usullari va me'yorlari bo'yicha namlanish tartiblari.....	45
4.7.	Tajriba maydonida uzum navlarining sug'orish sonlari, muddatlari va me'yorlari.....	47
4.8.	Turli sug'orish usullari va sug'orish tartiblarida uzum navlarining o'sishi va rivojlanishi.....	53
4.9.	Tajriba maydonida uzum navlarining hosildorligiga sug'orish usullari va sug'orish tartiblarini ta'siri.....	54
4.10.	Uzum navlarini umumiy suv iste'moli va suv muvozanati.....	55
4.11.	Masofadan zondlashni texnologiyalari yordamida olingan dala tadqiqot natijalarini geoma'lumotlar bazasini vizuallashtirish.....	61
4.12.	Mahalliy oqim suvlarini shakllanishini matematik modellashtirish va kompyuter dasturlari.....	64
4.13.	Tajriba dalasidagi uzum navlarining sug'orish usullari va sug'orish tartiblari bo'yicha texnik-iqtisodiy samaradorligi.....	73
	Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati.....	77

ISAEV S.X., JUMANOV A.N.

**TOG' OLDI MINTAQALARIDA UZUMNI YETISHTIRISHDA
SUVDAN SAMARALI FOYDALANISH**

/ Monografiya /

Muharrir: M. Mustafoeva

Bosishga ruxsat etildi: 28.04. 2022 y. Qog'oz o'lchami 60x84 - 1/16

Hajmi: 5,30 bosma taboq. 20 nusxa. Buyurtma № 00723

"TIQXMMI" MTU bosmaxonasida chop etildi.

Toshkent-100000. Qori Niyozly ko'chasi 39 uy.